

ТӨРИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

2023 оны 02 дугаар сарын 01
№05 (1253)

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН АЛБАН МЭДЭЭЛЭЛ

ᠮᠣᠩᠭᠣᠯ ᠤᠯᠤᠰ ᠶ᠋ᠢᠬᠡ ᠬᠤᠷᠯᠠᠭ ᠠᠯᠪᠠᠨ
ᠮᠡᠳᠡᠭᠡᠯᠡᠯ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТАМГЫН ГАЗАР

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

26.	Шүүх шинжилгээний тухай /Шинэчилсэн найруулга/	116
27.	Шүүхийн шинжилгээний тухай хууль хүчингүй болсонд тооцох тухай	253
28.	Иргэний хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	254
29.	Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	257
30.	Эрүүгийн хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	258
31.	Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	259
32.	Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	269
33.	Монгол Улсын шүүхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	271
34.	Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	272
35.	Төрийн албаны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	274
36.	Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	276
37.	Цагдаагийн албаны тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	281
38.	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	282

39.	Галт зэвсгийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		283
40.	Цэргийн албаны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		284
41.	Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай		285
42.	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		286
43.	Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		288
44.	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай		289
45.	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		291
46.	Зөвшөөрлийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай		292
МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ			
47.	“Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийг шинэчлэн батлах тухай” тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 84	293
48.	Хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай	Дугаар 06	295
49.	Орхоны хөндийд “Шинэ Хархорум” хот байгуулах тухай	Дугаар 07	297

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2022 оны 12 дугаар
сарын 23-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ШҮҮХ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь шүүх шинжилгээ хийх, хүрээлэн байгаа орчны хохирлыг тооцох, сэтгэцэд учирсан хор уршгийн зэрэглэлийг тогтоох, шүүх шинжилгээ хийх үндэслэл, журам болон шүүх шинжилгээний байгууллагын тогтолцоо, чиг үүрэг, алба хаагчийн эрх зүйн байдлыг тогтоохтой холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Шүүх шинжилгээний хууль тогтоомж

2.1.Шүүх шинжилгээний хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Төрийн албаны тухай хууль², Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль³, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль⁴, Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль⁵, Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль⁶, Арбитрын тухай хууль⁷, Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль⁸, Цагдаагийн албаны тухай хууль⁹, Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль¹⁰, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль¹¹, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Төрийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2018 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

³Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 23 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2002 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵Захиргааны хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2016 оны 9 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁶Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁷Арбитрын тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁸Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 24 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁹Цагдаагийн албаны тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2017 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

¹⁰Цэргийн алба хаагчийн тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 1994 оны 8 дугаарт нийтлэгдсэн.

¹¹Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2012 оны 22 дугаарт нийтлэгдсэн.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад шүүх шинжилгээний үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд энэ хууль үйлчилнэ.

3.2.Шүүх шинжилгээний байгууллага эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргаан хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад хүрээлэн байгаа орчны хохирлын үнэлгээ тооцох болон гэмт хэргийн улмаас сэтгэцэд учирсан хор уршгийн зэрэглэлийг тогтооход энэ хууль үйлчилнэ.

3.3.Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад шүүх шинжилгээний үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд энэ хууль үйлчилнэ.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1.“шүүх шинжилгээ” гэж эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад мөрдөгч, прокурор, шүүх, арбитрын тогтоол, шүүгчийн захирамж, зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий албан тушаалтан /цаашид “зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий этгээд” гэх/-ы хүсэлтэд заасан шинжилгээний объектод тусгай мэдлэгийн хүрээнд шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагааг;

4.1.2.“тусгай мэдлэг” гэж хэргийн бодит байдлыг тогтооход шаардлагатай шинжлэх ухаан, техник технологи, урлаг, түүх, соёл, эдийн засгийн болон бусад тодорхой салбарын мэдлэгийг;

4.1.3.“хохирлын үнэлгээнд хийх шинжилгээ” гэж эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад хөрөнгө, хүрээлэн байгаа орчны хохирлын үнэлгээ тооцох, сэтгэцэд учирсан хор уршгийн үнэлгээнд шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах үйл ажиллагааг;

4.1.4.“шинжээч” гэж шүүх шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаар хуульд заасан журмын дагуу томилогдсон тусгай мэдлэг бүхий хүнийг;

4.1.5.“мэргэжилтэн” гэж эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад мөрдөгч, прокурор, шүүх, арбитрын тогтоол, шүүгчийн захирамж, зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий этгээдийн хүсэлтээр оролцох тусгай мэдлэг бүхий хүнийг;

4.1.6.“шүүх шинжилгээний байгууллагын шинжээч” гэж шинжлэх ухааны тусгай мэдлэг, мэргэжил эзэмшсэн, эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцох шүүх шинжилгээний байгууллага /цаашид “шинжилгээний байгууллага” гэх/-ын алба хаагчийг;

4.1.7.“шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд” гэж мөрдөгч, прокурор, шүүгч, шүүх, арбитр болон зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий этгээдийг;

4.1.8.“шинжээчийн дүгнэлт” гэж хуульд заасан шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандартыг хангаж, тусгай мэдлэгийн хүрээнд гаргасан нотлох баримтын эх сурвалж болох баримт бичгийг;

4.1.9.“харьцуулан шинжлэх хэв загвар, дээж” гэж шинжилгээ хийгдэж байгаа хүн, амьтан, ургамлын хэсэг, амьтан, ургамлын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүн, цогцос, компьютерын программ, цахим мэдээлэл, өгөгдөл, гэрэл зураг, дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг, баримт бичиг, химийн хорт болон аюултай бодис зэрэг шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахад шинжээчид зайлшгүй шаардлагатай, хуульд заасан журмын дагуу хураан авч бэхжүүлсэн бусад объектыг;

4.1.10.“шинжилгээний объектын гэмтэл” гэж үзлэг, шинжилгээ, туршилтын явцад объектын хэлбэр, хийц, хэмжээ, шинж чанар алдагдах, өөрчлөгдөхийг;

4.1.11.“шинжилгээний объектын хорогдол” гэж үзлэг, шинжилгээ, туршилтын явцад объектын тоо хэмжээ багасах, дуусах, устахыг.

5 дугаар зүйл.Шүүх шинжилгээний үйл ажиллагаанд баримтлах зарчим

5.1.Шүүх шинжилгээний үйл ажиллагаанд дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль дээдлэх;

5.1.2.хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэх;

5.1.3.хараат бус байх;
5.1.4.шинжээчийн ёс зүйг баримтлах;
5.1.5.шинжилгээг тал бүрээс нь бүрэн, бодитой, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хийх;

5.1.6.нууцыг хадгалах;
5.1.7.аюулгүй байдлыг хангах.

5.2.Энэ хуулийн 5.1-д заасан зарчим нь дараах байдлаар хэрэгжинэ:

5.2.1.шүүх шинжилгээний үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг тусгайлсан хуулиар зохицуулах;

5.2.2.шүүх шинжилгээг зөвхөн хуульд заасан үндэслэл журмын дагуу хийх;

5.2.3.шүүх шинжилгээний байгууллага, шинжээч, мэргэжлийн байгууллага нь шүүх шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахдаа хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэн зөрчихгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлэн ажиллах;

5.2.4.шинжээч шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахад аливаа этгээд хөндлөнгөөс оролцох, заавар, чиглэл, зөвлөгөө өгөх зэргээр нөлөөлөхийг хориглох;

5.2.5.шүүх шинжилгээний байгууллага, шинжээч, мэргэжлийн байгууллага нь иргэн, хуулийн этгээдээс хууль тогтоомж болон олон улсын гэрээнд заасны дагуу нийлүүлэх эд хөрөнгө, зээл, тусламж, олон улсын болон хүмүүнлэгийн тусламжийн төсөл, хөтөлбөрөөс бусад хэлбэрээр хандив, санхүүгийн туслалцаа авахыг хориглох;

5.2.6.шинжээч шүүх шинжилгээний үр дүнд нөлөөлөхөөр хуульд заасан нөхцөл байдал илэрвэл шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзах;

5.2.7.шүүх шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахдаа шинжилгээний жишиг хугацааг удирдлага болгон шинжилгээг шинжилгээний үр дүнд нөлөөлөхөөргүй боломжит богино хугацаанд шуурхай хийж гүйцэтгэх;

5.2.8.шинжээч шинжилгээ хийхдээ шинжлэх ухааны үндэслэл бүхий арга аргачлал, шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандартыг баримтлан шинжилгээг тал бүрээс нь бүрэн бодитой хийж, дүгнэлт гаргах бөгөөд дүгнэлтийн үндэслэлийг шинжээч өөрөө хариуцах;

5.2.9. шинжээч шүүх шинжилгээний байгууллага, шүүх, прокурор, мөрдөгчид хүсэлт гарган аюулгүй байдлаа хамгаалуулах.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ШҮҮХ ШИНЖИЛГЭЭ ХИЙХ ҮНДЭСЛЭЛ, НИЙТЛЭГ ЖУРАМ

6 дугаар зүйл. Шүүх шинжилгээ хийх үндэслэл

6.1. Шүүх шинжилгээ /цаашид “шинжилгээ” гэх/ хийх үндэслэл нь шинжилгээ хийлгэх шийдвэр байна. Шинжилгээ хийлгэх шийдвэрт мөрдөгч, прокурор, шүүх, арбитрын тогтоол, шүүгчийн захирамж, зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий этгээдийн хүсэлт хамаарна.

6.2. Хүн, хуулийн этгээдээс шинжээчийн дүгнэлтийн талаар шинжилгээний байгууллагад гаргасан гомдол, хүсэлт нь шинжилгээ хийх үндэслэл болохгүй.

7 дугаар зүйл. Шинжилгээ хийлгэх шийдвэр гаргах

7.1. Шинжилгээ хийлгэх шаардлагатай гэж үзвэл энэ хуулийн 4.1.7-д заасан эрх бүхий этгээд шинжилгээ хийлгэх шийдвэр гаргана.

7.2. Шинжилгээ хийлгэх шийдвэрийг шинжилгээний төрөл тус бүрээр гаргана.

7.3. Шинжилгээ хийлгэх шийдвэрт дараах зүйлийг тусгана:

7.3.1. шинжилгээ хийлгэх үндэслэл;

7.3.2. шинжилгээний төрөл, хэлбэр;

7.3.3. энэ хуулийн 16.7-д заасан жишиг хугацааны хүрээнд тогтоосон шинжилгээ хийлгэх хугацаа;

7.3.4. шинжилгээ хийх байгууллагын нэр;

7.3.5. шинжилгээний байгууллагаас бусад этгээдээр шинжилгээ хийлгэх бол байгууллага, шинжээчийн нэр;

7.3.6. шинжээчид тавих асуулт;

7.3.7. хэмжээ, хаяг, байршил зэрэг шинжилгээний объектын талаарх мэдээлэл.

8 дугаар зүйл. Шинжилгээ хийх этгээд

8.1. Шинжилгээг шинжилгээний байгууллагаар, эсхүл шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээдээр хийлгэнэ.

8.2.Шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээдэд дараах этгээд хамаарна:

8.2.1.тухайн хэрэгт хувийн ашиг сонирхолгүй тусгай мэдлэг бүхий хүн;

8.2.2.энэ хуулийн 11.1-д заасны дагуу шинжилгээ хийх эрх авсан шинжээч;

8.2.3.төрийн байгууллагад ажиллаж байгаа тусгай мэдлэг бүхий хүн;

8.2.4.мэргэжлийн байгууллага.

8.3.Шинжилгээний байгууллагад хийх шинжилгээний жагсаалтыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

8.4.Шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээдээр хийлгэж болох шинжилгээний жагсаалтыг шинжилгээний байгууллагын саналыг үндэслэн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

Тайлбар: -Энэ хуулийн 8.2.4-т заасан “мэргэжлийн байгууллага” гэж тухайн хэрэг, маргаанд хамааралгүй салбар яам, агентлаг, тусгай чиг үүрэг бүхий байгууллага, эсхүл эрх бүхий байгууллагаас мэргэжлийн байгууллагын эрх авсан хуулийн этгээдийг ойлгоно.

9 дүгээр зүйл.Шинжилгээг шинжилгээний байгууллагаар хийлгэх

9.1.Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээ хийлгэх шийдвэрийг шинжилгээний объектын хамт шинжилгээний байгууллагад хүргүүлнэ.

9.2.Шинжилгээний байгууллага нь шинжилгээг шинжилгээний төрөл тус бүрээр урьдчилан мэдэх боломжгүй, санамсаргүй тохиолдлоор хуваарилах программ хангамж ашиглан шинжээч, эсхүл шинжээчдийн багт хуваарилна.

9.3.Энэ хуулийн 9.2-т заасан программ нь хуваарилагдах шинжээчийг урьдчилан мэдэх боломжгүй, санамсаргүй тохиолдлоор хуваарилах нөхцөлийг бүрдүүлж дараах шаардлага хангасан байна:

9.3.1.шинжилгээний байгууллага шинжилгээ хийлгэх шийдвэр, шинжилгээний объектыг хүлээн авсан даруй хуваарилалтыг хийх, хуваарилалтыг өөрчлөх боломжгүй хамгаалалттай байх, хэзээ, хэрхэн хуваарилагдсан тухай баримтыг шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд шууд өгөх боломжтой байх;

9.3.2. шинжилгээг хуваарилахдаа шинжээчийн мэргэжил, ажлын дадлага, туршлага, мэргэшсэн байдал, эрдмийн зэрэг, цол, ажлын ачаалал зэргийг харгалзах;

9.3.3. цахимаар хийгдсэн хуваарилалтыг гагцхүү энэ хуульд заасан журмаар зөвшөөрөгдсөн татгалзал, эсхүл шинжээч, шинжээчийн бүрэлдэхүүн солигдох нөхцөлд өөрчлөх бөгөөд уг өөрчлөлт нь хүний нөлөөллөөс ангид, ил тод, баримтжуулсан байх.

9.4. Шинжилгээний байгууллагын шинжилгээний хуваарилалтыг баталгаажуулах эрх бүхий албан тушаалтан шинжээчид эрх, үүргийг тайлбарлан өгч зориуд худал дүгнэлт гаргасан тохиолдолд түүнд хүлээлгэх хариуцлагыг урьдчилан сануулна.

9.5. Шинжээчийн дүгнэлтийг баталгаажуулснаар тухайн шинжилгээг дууссанд тооцно.

9.6. Энэ хуулийн 9.2-т заасан шинжээчид цахим программ хангамж ашиглан шинжилгээг хуваарилах журам болон энэ хуулийн 9.3-т заасан нөхцөл, шаардлагыг шүүх шинжилгээний төв байгууллагын дарга батална.

Тайлбар: -Энэ хуульд заасан “шинжилгээний хуваарилалтыг баталгаажуулах эрх бүхий албан тушаалтан” гэж энэ хуулийн 48 дугаар зүйлд заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлэгч шинжилгээний байгууллагын алба хаагчийг ойлгоно.

10 дугаар зүйл. Шинжилгээг шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээдээр хийлгэх

10.1. Шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээд энэ хуулийн 8.4-т заасан жагсаалтад хамаарах шинжилгээг хийнэ.

10.2. Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд энэ хуулийн 8.2-т заасан этгээдэд шинжилгээ хийлгэх санал тавьж, хувийн баримт бичиг, тусгай мэдлэг, мэргэжил, чадварыг нотолсон баримт бичиг, шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзах үндэслэл, шинжээчээр ажиллахыг зөвшөөрч байгаа эсэхийг урьдчилан тодруулж, баримтжуулна.

10.3. Энэ хуулийн 10.2-т заасан үйл ажиллагааг явуулсны дараа шинжилгээ хийлгэх шийдвэр гаргаж, энэ хуулийн 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3-т заасан этгээдэд, мэргэжлийн байгууллагын удирдлага, эсхүл төлөөлөх эрх бүхий этгээдэд шинжилгээ хийлгэх шийдвэрийг гардуулан өгч, эрх, үүрэг, хариуцлагыг урьдчилан сануулж, гарын үсэг зуруулна.

10.4.Энэ хуулийн 10.3-т заасны дагуу шинжээчээр томилогдсон этгээд энэ хуульд заасан журмын дагуу шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргана.

10.5.Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд энэ хуулийн 10.4-т заасан этгээдийн саналыг харгалзан шинжилгээ хийх жишиг хугацаанд багтаан шинжилгээ хийх хугацааг тогтооно.

10.6.Шинжээч шинжилгээ хийх явцад шинжилгээтэй холбоотой хүсэлт гаргавал түүнийг томилсон этгээд хуульд заасан журмын дагуу тэмдэглэл үйлдэх үүрэгтэй.

10.7.Энэ хуулийн 8.2.1, 8.2.2, 8.2.3-т заасан этгээд нь шинжээчээр томилогдсон тохиолдолд хуульд заасан шинжээчийн эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

10.8.Энэ зүйлд заасан журмыг зөрчиж шинжээч томилохыг хориглоно.

11 дүгээр зүйл. Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, сэргээх, сунгах, хүчингүй болгох

11.1.Тусгай мэдлэг бүхий хүнд шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, сэргээх, сунгах, хүчингүй болгох санал, дүгнэлт гаргах эрх бүхий орон тооны бус зөвлөл /цаашид “зөвлөл” гэх/ ажиллана. Зөвлөлийн саналыг үндэслэн шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг шүүх шинжилгээний төв байгууллагын даргын шийдвэрээр 5 жилийн хугацаагаар олгоно.

11.2.Энэ хуулийн 11.1-д заасан зөвлөл нь тухайн салбарын төрийн захиргааны төв байгууллагаас санал болгосон эрдэмтдийн төлөөлөл, ашгийн төлөө бус хуулийн этгээд болон шүүх шинжилгээний байгууллагын төлөөллөөс бүрдэх бөгөөд зөвлөлийг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний шийдвэрээр байгуулна.

11.3.Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигчид гэрчилгээ, шинжээчийн хувийн дугаар бүхий тэмдэг, дүгнэлтийн маягт олгоно.

11.4.Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл авах Монгол Улсын иргэн дараах шаардлагыг хангасан байна:

11.4.1.мэргэжлээрээ 10, түүнээс дээш жил ажилласан туршлагатай байх;

11.4.2.шүүх шинжилгээний сургалтад хамрагдсан байх;
11.4.3.мэргэжил, мэргэшлийн зэрэг, цолтой байх;
11.4.4.сэтгэц, зан үйлийн эмгэггүй байх;
11.4.5.ял шийтгэлгүй байх;
11.4.6.тусгай мэдлэг эзэмшсэнийг гэрчлэх мэргэжлийн үнэмлэх, дипломтой байх.

11.5.Дараах тохиолдолд шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг зөвлөлийн санал, дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шинжилгээний төв байгууллагын даргын шийдвэрээр түдгэлзүүлнэ:

11.5.1.шинжээч хуульд заасан шинжээчийн үүргээ биелүүлээгүй, эсхүл шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандарт хангаагүй дүгнэлт гаргасан бол 3-аас 6 сарын хугацаагаар;

11.5.2.шинжээч Эрүүгийн хуульд заасан гэмт хэрэгт яллагдагчаар татагдсан тохиолдолд эрх бүхий байгууллага эцэслэн шийдвэр гаргах хүртэл хугацаагаар;

11.5.3.хуульд заасан бусад.

11.6.Энэ хуулийн 11.5.1, 11.5.2-т заасан хугацаа дууссан бол түдгэлзүүлсэн шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг шүүх шинжилгээний төв байгууллагын даргын шийдвэрээр сэргээнэ.

11.7.Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг зөвлөлийн санал, дүгнэлтийг үндэслэн шүүх шинжилгээний төв байгууллагын даргын шийдвэрээр дараах тохиолдолд хүчингүй болгоно:

11.7.1.шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч зөвшөөрлөө цуцлуулах хүсэлт гаргасан;

11.7.2.шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг авахдаа хуурамч бичиг баримт бүрдүүлсэн нь тогтоогдсон;

11.7.3.хоёр, түүнээс дээш удаа шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандарт хангаагүй дүгнэлт гаргасан;

11.7.4.шинжээчийн ёс зүй, хууль тогтоомж, ноцтой зөрчсөн нь нотлогдсон;

11.7.5.шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд зөрчлийг арилгах талаар тавьсан шаардлагыг биелүүлээгүй;

11.7.6. шинжээчийн иргэний эрх зүйн чадамжийг хязгаарласан, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүйд тооцсон шүүхийн шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсон;

11.7.7. эмнэлгийн чанартай албадлагын арга хэмжээ авах тухай шүүхийн шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсон;

11.7.8. гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдож, шүүхийн шийтгэх тогтоол хуулийн хүчин төгөлдөр болсон.

11.8. Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч нас барсан бол тухайн эрх дуусгавар болно.

11.9. Зөвлөл нь энэ хуулийн 11.7.3, 11.7.4, 11.7.5-д заасан тохиолдолд дүгнэлт, мөн зүйлийн 11.5.1, 11.5.2, 11.7.1, 11.7.2, 11.7.6, 11.7.7, 11.7.8-д заасан тохиолдолд санал гаргана.

11.10. Зөвлөл нь шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийн хугацааг сунгуулах тухай хүсэлтийг үндэслэн уг зөвшөөрлийн хугацааг сунгах эсэх талаар гаргасан саналаа шүүх шинжилгээний төв байгууллагын даргад хүргүүлж, шийдвэрлүүлнэ.

11.11. Шинжээчийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох, сунгах, түдгэлзүүлэх, сэргээх, хүчингүй болгосон талаарх мэдээллийг шүүх шинжилгээний төв байгууллага цахимаар нийтэд нээлттэй мэдээлнэ.

11.12. Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн дараах журам, маягтын загварыг батална:

11.12.1. мэдээллийн сан үүсгэх, мэдээллийн санг нийтэд танилцуулах, шинжээчийн хувийн дугаар бүхий тэмдэг, маягт ашиглах журам;

11.12.2. зөвлөлийн үйл ажиллагааны журам;

11.12.3. шинжээчийн хувийн дугаар бүхий тэмдэг, дүгнэлтийн маягтын загвар.

12 дугаар зүйл. Шинжилгээний объектод тавих нийтлэг шаардлага

12.1. Шинжилгээний объект шинж чанараа амархан алдах, устаж үгүй болохоор байвал түүнийг бэхжүүлж авсны дараа шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний байгууллага, шинжээчид даруй хүргүүлж, шинжилгээг хийлгэнэ.

12.2.Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний объектыг шинжилгээ хийх байгууллага, шинжээчид хүргүүлэх боломжгүй бол шинжээчийг шинжилгээний объектын оршин байгаа газар, байршил, объектод чөлөөтэй нэвтрэх, шинжилгээ хийх нөхцөлөөр хангана.

12.3.Шинжилгээний объект дараах нийтлэг шаардлагыг хангасан байна:

12.3.1.шинжилгээ хийхэд шаардагдах тоо, хэмжээ, чанарын үзүүлэлтийг хангасан байх;

12.3.2.эх хувь буюу биет байдлаар, эсхүл энэ хуульд заасан тусгай шаардлагыг хангасан байх;

12.3.3.эдийн засгийн шинжилгээний объектын хувьд эрх бүхий байгууллагын акт, дүгнэлт гарсан байх.

12.4.Дараах объектод шинжилгээ хийлгэх бол шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний байгууллага, шинжээчид урьдчилан мэдэгдэж, шинжилгээний объектыг хүргүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ:

12.4.1.галт зэвсэг, сум, дагалдах хэрэгсэл, тэсэрч дэлбэрэх бодис, тэдгээрийн хэрэгсэл, протехникийн хэрэгсэл, цацраг идэвхт үүсгүүр, хими, биологийн хорт бодис зэрэг хүний эрүүл мэнд, хүрээлэн байгаа орчин, мал, амьтанд хортой нөлөө үзүүлэх, нийтийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөх объект;

12.4.2.тээврийн хэрэгсэл, түүний овор хэмжээ ихтэй эд анги;

12.4.3.мал, амьтан, ургамал, соёлын үнэт зүйл, түүх, соёлын хөдлөх дурсгалт зүйл болон түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгалт зүйл, бусад онцлог бүхий объект;

12.4.4.овор хэмжээ ихтэй объект.

12.5.Энэ хуулийн 12.4.1-д заасан объектын жагсаалтыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

Тайлбар: -Энэ хуулийн 12.1-д заасан “шинжилгээний объект” гэж шинжилгээ хийж байгаа ул мөр, эд мөрийн баримт, хүрээлэн байгаа орчны бүрэлдэхүүн хэсэг, баримт бичиг, цахим технологийн техник, программ хангамж, цахим хэлбэрт байгаа мэдээлэл, гэрэл зураг, дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг, амьтан, ургамал, хүний бие, цогцос болон түүний хэсэг, харьцуулан шинжлэх хэв загвар, дээж, хэргийн бусад материалыг ойлгоно.

13 дугаар зүйл.Шинжилгээний объектыг шинжилгээний байгууллагад хүргүүлэх, хадгалах, шилжүүлэх, устгах

13.1.Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний объектын бүрэн бүтэн байдал, чанар, нууцлалыг бүрэн хангаж, зориулалтын уут, дугтуй, хайрцаг, тусгайлан бэлтгэсэн сав зэрэгт тус тусад нь стандарт, журмын дагуу битүүмжилж, шинжилгээ хийлгэх шийдвэрийн хамт энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол шинжилгээний байгууллагад шууд хүргүүлнэ.

13.2.Шинжилгээний объектыг шинжилгээнд хүргүүлэх хүртэл хугацаанд шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд, шинжилгээний байгууллага хүлээн авч шинжээчид хүлээлгэн өгөх, шинжилгээ хийсний дараа шинжээчээс хүлээн авч шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд буцаан хүргүүлэх хүртэлх хугацаанд бүртгэл, мэдээллийн ажилтан, үзлэг, шинжилгээ хийх явцад шинжээч зохих журмын дагуу хадгалж, бүрэн бүтэн байдлыг хариуцна.

13.3.Шинж чанараа алдаж, шинжилгээнд дахин ашиглах боломжгүй болох эрсдэлтэй шинжилгээний объектоос сорьц авч, шинжилгээний адилтгал, мэдээллийн санд хадгалах бөгөөд түүнийг шинжилгээнд ашиглаж болно.

13.4.Биологийн гаралтай эд мөрийн баримт болох цус, үрийн шингэн, шүлс, үс, яс, эд, эс болон бусад зүйлийг адилтгал, мэдээллийн санд авч хадгална.

13.5.Шинж чанараа алдаж, шинжилгээнд ашиглах боломжгүй болсон, эсхүл энэ хуулийн 13.4-т заасан адилтгал, мэдээллийн санд авч хадгалснаас үлдсэн биологийн дээжийг шинжилгээ хийж дууссаны дараа шүүгч, эсхүл прокурорын зөвшөөрлөөр устгана.

13.6.Энэ хуулийн 13.5-д заасан зөвшөөрөл олгосноос бусад шинжилгээний объектыг устгахыг хориглоно.

13.7.Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний объектыг шинжилгээний байгууллагад өөрийн биеэр болон тухайн байгууллагаас томилогдсон эрх бүхий этгээдээр, эсхүл тусгай шуудангаар хүргүүлж, шинжилгээ хийж дууссаны дараа шинжээчийн дүгнэлтийн хамт буцаан авна.

13.8.Шинжилгээний объектыг шинжилгээний байгууллагад хүргүүлэх, хадгалах, шилжүүлэх, устгах журмыг Улсын дээд шүүхийн Ерөнхий шүүгч, Улсын ерөнхий прокурор хамтран батална.

14 дүгээр зүйл.Шинжилгээ хийх

14.1.Шинжээч хүлээн авсан шинжилгээний объектыг гэрэл зураг болон бусад арга хэрэгслээр бэхжүүлсний дараа батлагдсан шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандарт, журмын дагуу шинжилгээ хийнэ.

14.2.Шинжилгээний үр дүнд шинжилгээнд ирүүлсэн объектод гэмтэл, эсхүл хорогдол үүсэхээр байвал шинжээч шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд энэ талаар урьдчилан мэдэгдэнэ.

14.3.Шинжээч шаардлагатай тохиолдолд хуульд заасан журмыг баримтлан харьцуулан шинжлэх хэв загвар, дээж авч, дүгнэлт гаргахдаа ашиглаж болно.

14.4.Шинжилгээний байгууллага, шинжээч харьцуулан шинжлэх хэв загвар, дээжийг шинжилгээ хийж дууссаны дараа шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд буцаана.

14.5.Лабораторид хийгдэх шинжилгээг стандартын шаардлага хангасан техник, тоног төхөөрөмж бүхий орчинд хийнэ.

14.6.Шинжилгээний техник, тоног төхөөрөмж бүхий лаборатори нь магадлан итгэмжлэгдсэн байна.

14.7.Лабораторийн үзлэг шинжилгээний явцыг дууны, дүрсний, эсхүл дуу-дүрсний аргаар бэхжүүлж, хадгална.

14.8.Шинжилгээ хийх явцад шинжээчийн буруутай үйл ажиллагаанаас бусад тохиолдолд шинжилгээний объектод үүссэн гэмтэл, хорогдлыг шинжилгээний байгууллага, шинжээч хариуцахгүй.

14.9.Хими, физик, биологи, дезоксирибонуклейны хүчил /ДНХ/, бактериологийн зэрэг лабораторийн шинжилгээ хийх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

15 дугаар зүйл.Шинжилгээний стандарт

15.1.Шинжээч шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандартыг мөрдлөг болгоно.

15.2.Шинжилгээний магадлан итгэмжлэгдсэн лаборатори, тоног төхөөрөмжөөс гарсан шинжилгээний дүнг шинжээч өөрийн тусгай мэдлэгийн хүрээнд үнэлж, дүгнэлт гаргана.

15.3.Шинжилгээ хийх үйл ажиллагааны стандартыг стандартчилал, техникийн зохицуулалтын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага батална.

16 дугаар зүйл.Шинжилгээ хийх хугацаа

16.1.Шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээний объектын тоо хэмжээ, шинжилгээний цар хүрээ, онцлогийг харгалзан шинжилгээ хийх жишиг хугацааг үндэслэн шинжилгээ хийх хугацааг тогтооно.

16.2.Шинжилгээ хийлгэх шийдвэрийг шинжилгээний объектын хамт энэ хуульд заасан шаардлага хангахуйц байдлаар шинжилгээний байгууллагад ирүүлсэн, эсхүл хүргүүлэх боломжгүй объектын оршин байгаа газарт очсон өдрөөс эхлэн шинжилгээний хугацааг тоолно.

16.3.Шинжээч энэ хуулийн 16.1-д заасны дагуу тогтоосон хугацаанд шинжээчийн дүгнэлт гаргах боломжгүй бол хугацаа дуусахаас өмнө шинжилгээний байгууллагын хуваарилалтыг баталгаажуулах эрх бүхий албан тушаалтанд хугацааг сунгуулах тухай хүсэлтээ өөрийн биеэр мэдэгдэж, хүсэлтээ тайлбарлана.

16.4.Энэ хуулийн 16.3-т заасан хүсэлтийг хүлээн авсан шинжилгээний хуваарилалтыг баталгаажуулах эрх бүхий албан тушаалтан хугацаа сунгах үндэслэлтэй эсэхийг хянаж, шинжилгээ хийх хугацааг энэ хуулийн 16.1-д заасныг үндэслэн сунгаж, шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд хугацаа дуусахаас өмнө даруй бичгээр мэдэгдэнэ.

16.5.Шинжилгээний байгууллагаас бусад этгээдээр хийлгэх шинжилгээний хугацааг шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд мэдэгдэж, сунгуулна.

16.6.Энэ хуулийн 16.5-д заасан хүсэлтийг хүлээн авсан шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд хугацааг сунгах эсэхийг шийдвэрлэнэ.

16.7.Шинжилгээний төрөл тус бүрээр гаргасан шинжилгээ хийх жишиг хугацааг шинжилгээний байгууллагын саналыг үндэслэн Улсын ерөнхий прокурор, хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнтэй хамтран батална.

17 дугаар зүйл.Шинжээч дүгнэлт гаргах

17.1.Шинжээчийн дүгнэлт нь шинжилгээний бодит үр дүнг тусгасан, шинжлэх ухааны тодорхой арга зүйд тулгуурласан, шинжээчийн тусгай мэдлэгийн хүрээнд гарсан байна.

17.2.Шинжээч гаргасан дүгнэлтийнхээ үндэслэлийг хариуцна.

17.3.Шинжилгээний байгууллагын шинжээч шинжилгээний явц, үр дүнг үндэслэн дүгнэлтээ бичгээр гаргаж, гарын үсэг зурж, хувийн болон байгууллагын баталгааны тэмдгээр баталгаажуулна.

17.4.Энэ хуулийн 8.2.2-т заасан шинжээч шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргасан тохиолдолд дүгнэлтэд гарын үсэг зурж, хувийн тэмдгээр, 8.2.1, 8.2.3-т заасан этгээд дүгнэлтийг гарын үсгээр, 8.2.4-т заасан этгээд шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргасан бол дүгнэлтийг гарын үсэг, байгууллагын тэмдгээр баталгаажуулна.

17.5.Шинжээчийн дүгнэлттэй холбогдуулан гаргах өргөдөл, гомдлыг энэ хуулийн 4.1.7-д заасан эрх бүхий этгээдэд гаргана.

17.6.Шинжээч дүгнэлтээ хоёр хувь үйлдэж, нэг хувийг шинжилгээ хийлгэх шийдвэр гаргасан этгээдэд хүргүүлж, үлдэх хувийг шинжилгээний байгууллагын архивт хадгалуулна.

18 дугаар зүйл.Шинжээчийн дүгнэлтийн агуулга

18.1.Шинжээчийн дүгнэлтэд дараах зүйлийг тусгана:

18.1.1.шинжилгээ хийсэн он, сар, өдөр, газар;

18.1.2.шинжилгээ хийх болсон үндэслэл;

18.1.3.шинжилгээний төрөл, хэлбэр;

18.1.4.шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдийн талаарх

мэдээлэл;

18.1.5.эцэг /эх/, өөрийн нэр, боловсрол, мэргэжил, ажилласан жил, эрдмийн зэрэг, цол, албан тушаал зэрэг шинжээчийн талаарх мэдээлэл;

18.1.6.шинжилгээний объектын талаарх мэдээлэл;

18.1.7.шинжилгээний объект ба хэргийн материалыг шинжилсэн явц;

18.1.8.шинжилгээний явцад байлцсан хэргийн оролцогчийн талаарх мэдээлэл;

18.1.9.шинжээчид тавьсан асуулт тус бүрд өгсөн хариулт, түүний үндэслэл;

18.1.10.хүний биед хийсэн шинжээчийн дүгнэлтэд шинжилгээ хийлгэсэн этгээдээс шинжилгээ хийхэд шаардлагатай харьцуулан шинжлэх хэв загвар, дээж авсан тухай мэдээлэл;

18.1.11.тоон болон чанарын үзүүлэлт;
18.1.12.бусад.

18.2.Шинжилгээ хийх явцад шинжээч уг хэрэгт ач холбогдол бүхий бусад зүйлийг олж тогтоосон бол энэ талаар асуулт тавиагүй ч дүгнэлтэд тусгана.

18.3.Шинжилгээ хийх явцад хэрэглэсэн арга, аргачлал, тэдгээрийн үр дүнг харуулсан гэрэл зургийн үзүүлэлт нь шинжээчийн дүгнэлтийн бүрэлдэхүүн хэсэг болох ба түүнийг хоёр хувь үйлдэн дүгнэлтийн хувь тус бүрд хавсаргана.

18.4.Эрүүгийн, иргэний, захиргааны, арбитрын хэрэг, маргааныг хянан шийдвэрлэх, зөрчил шалган шийдвэрлэх ажиллагааны явцад хуулиар хориглосноос бусад тохиолдолд шүүх, прокурорын зөвшөөрснөөр шинжилгээний дүгнэлтийг хийх журам, шинжлэх ухааны үндэслэлийн талаар хэргийн оролцогчоос бусад этгээдэд мэдээлэл өгч болно.

19 дүгээр зүйл.Шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзах

19.1.Шинжээч дараах үндэслэл байвал шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзана:

19.1.1.уг хэргийг хянан шийдвэрлэх болон шалган шийдвэрлэх ажиллагаанд зохигч, гуравдагч этгээд, гэрч, хохирогч, тэдгээрийн төлөөлөгч буюу өмгөөлөгч, иргэдийн төлөөлөгч, орчуулагч, хэлмэрч, шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга, зөрчил шалган шийдвэрлэх эрх бүхий этгээд, мөрдөгч, прокурор, шүүгчийн хувиар өмнө нь оролцсон бол;

19.1.2.хэрэг хянан шийдвэрлэх болон шалган шийдвэрлэх ажиллагааны оролцогчийн гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн бол;

19.1.3.албан тушаалын болон бусад байдлаар хэргийн оролцогчийн нөлөөнд байгаа, эсхүл нөлөөлөхөөр бол;

19.1.4.хэргийн оролцогчтой хувийн харилцаатай, эсхүл тухайн шинжилгээг бүрэн, бодитой, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй хийж чадах эсэх талаар үндэслэл бүхий эргэлзээтэй бол;

19.1.5.шинжээчийн шинжилгээ хийхээр томилогдохоос өмнө хийсэн шалгалтын материал тухайн хэрэг үүсгэх үндэслэл болсон бол;

19.1.6. шинжилгээний объект нь энэ хуульд заасан нийтлэг болон тусгай шаардлага хангахгүй бол;

19.1.7. шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдийн тавьсан асуулт тодорхойгүй, тавьсан асуултад шинжлэх ухааны арга, хэрэгсэл ашиглан хариулах боломжгүй бол;

19.1.8. шинжилгээний цар хүрээ, шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдийн тавьсан асуулт нь шинжээчийн тусгай мэдлэгийн хүрээнээс хэтэрсэн, эсхүл тусгай мэдлэгийн хүрээнд хамаарахгүй бол;

19.1.9. хууль тогтоомж хэрэглэх, түүний зүйл, хэсэг, заалтыг тайлбарлуулахаар шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдийн шийдвэр гарсан бол.

19.2. Шинжээч энэ хуулийн 19.1.1, 19.1.2, 19.1.3, 19.1.4, 19.1.5-д заасан үндэслэлээр шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзвал шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээд шинжилгээ хийлгэхээр өөр байгууллага, шинжээчийг томилно.

19.3. Шинжилгээний байгууллагын шинжээч энэ хуулийн 19.1.6, 19.1.7, 19.1.8, 19.1.9-д заасан үндэслэл байвал үндэслэлээ тодорхой зааж шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзаж, шинжилгээний хуваарилалтыг баталгаажуулах эрх бүхий албан тушаалтанд даруй мэдэгдэнэ.

19.4. Шинжилгээ хийх эрх бүхий бусад этгээд энэ хуулийн 19.1-д заасан үндэслэл байвал үндэслэлээ тодорхой зааж шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзаж, шинжилгээ хийлгэх эрх бүхий этгээдэд даруй мэдэгдэнэ.

19.5. Энэ хуулийн 19.1.1, 19.1.2, 19.1.3, 19.1.4-т заасан үндэслэл байвал хэргийн оролцогч, тэдний хууль ёсны төлөөлөгч, өмгөөлөгч нь байгууллага, шинжээчийг татгалзан гаргах тухай хүсэлтийг хуульд заасан журмын дагуу гаргаж болно.

19.6. Шинжээч энэ хуулийн 19.1-д зааснаас бусад үндэслэлээр шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахаас татгалзахыг хориглоно.

19.7. Мэргэжлийн байгууллага, шинжээчийг татгалзан гаргах хүсэлтийг хуульд заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ.